

TEISINGUMO TEISMO (trečioji kolegija) SPRENDIMAS

2009 m. balandžio 2 d.*

Byloje C-260/07

dėl *Audiencia Provincial de Barcelona* (Ispanija) 2006 m. gruodžio 13 d. Sprendimu, kurį Teisingumo Teismas gavo 2007 m. gegužės 31 d., pagal EB 234 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Pedro IV Servicios SL

prieš

Total España SA,

TEISINGUMO TEISMAS (trečioji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas A. Rosas, teisėjai J. Klučka, U. Lõhmus (pranešėjas), P. Lindh ir A. Arabadžiev,

* Proceso kalba: ispanų.

generalinis advokatas P. Mengozzi,
posėdžio sekretorė M. Ferreira, vyriausioji administratorė,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2008 m. birželio 26 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

- *Pedro IV Servicios SL*, atstovaujamos advokatų A. Hernández Pardo, M. Gaitán Luján ir I. Sobrepera Millet,

- *Total España SA*, atstovaujamos advokatų J. A. de Velasco Esteban, C. Fernández Vicién ir I. Moreno-Tapia Rivas,

- Ispanijos vyriausybės, atstovaujamos M. Muñoz Pérez,

- Europos Bendrijų Komisijos, atstovaujamos V. Di Bucci ir E. Gippini Fournier,

susipažinęs su 2008 m. rugsėjo 4 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,

priima šį

Sprendimą

- 1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą susijęs su EB 81 straipsnio ir 1983 m. birželio 22 d. Komisijos reglamento (EEB) Nr. 1984/83 dėl Sutarties (81) straipsnio 3 dalies taikymo tam tikroms išimtinio pirkimo susitarimų rūšims (OL L 173, p. 5 ir klaidų ištaisymas OL L 79, 1984, p. 38), kuris iš dalies pakeistas 1997 m. liepos 30 d. Komisijos reglamentu (EB) Nr. 1582/97 (OL L 214, p. 27, toliau – Reglamentas Nr. 1984/83) 11 ir 12 straipsnių ir 1999 m. gruodžio 22 d. Komisijos reglamento (EB) Nr. 2790/1999 dėl Sutarties 81 straipsnio 3 dalies taikymo vertikaliųjų susitarimų ir suderintų veiksmų grupėms (OL L 336, p. 21; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 8 sk., 1 t., p. 364) 4 straipsnio a punkto ir 5 straipsnio a punkto išaiškinimu.
- 2 Šis prašymas buvo pateiktas sprendžiant ginčą tarp *Pedro IV Servicios SL* (toliau – *Pedro IV*) ir *Total España SA* (toliau – *Total*) dėl *Pedro IV* pateikto prašymo nutraukti šių bendrovių sudėtingus sutartinius santykius, nes jie apima konkurenciją apribojančias sąlygas.

Bendrijos teisė

Reglamentas Nr. 1984/83

- 3 Reglamentas Nr. 1984/83 numato, kad EEB sutarties 85 straipsnio 1 dalis (po pakeitimo – EB 81 straipsnio 1 dalis) netaikoma tam tikroms išimtinio pirkimo sutarčių

ir suderintų veiksmų grupėms, kurios paprastai atitinka šio straipsnio 3 dalyje numatytas sąlygas, nes apskritai jie padeda tobulinti produktų platinimą.

4 Reglamento Nr. 1984/83 aštuntoje ir tryliktoje konstatuojamosiose dalyse numatyta:

„8) kadangi šis reglamentas turi apibrėžti išimtinio pirkimo susitarimuose galinčius pasitaikyti konkurencijos apribojimus; kadangi konkurencijos apribojimai ne tik nustato leistinus išimtinio pirkimo įsipareigojimus, bet ir aiškiai paskirsto užduotis tarp šalių ir įpareigoja perpardavėją prekiauti iš esmės tik sutartyje numatytomis prekėmis; kadangi šie apribojimai nustatomi tik sutarties galiojimo laikui, jų paprastai reikia siekiant pagerinti platinimą, kuriam nustatomas išimtinis pirkimas; kadangi kitiems konkurencijos apribojimams, o ypač tiems, kuriais ribojama perpardavėjo teisė laisvai nustatyti kainas arba perpardavimo sąlygas, arba pasirinkti klientus, negali būti suteikiama išimtis pagal šį reglamentą; (Neoficialus vertimas)

<...>

13) kadangi (degalinių susitarimai) skiriasi nuo kitų tuo, kad, viena vertus, tiekėjas, prisidedamas prie perpardavėjo finansavimo, suteikdamas arba gaudamas jam paskolą palankiomis sąlygomis, aprūpindamas jį žemės sklypu arba patalpomis <...> degalinės eksploatacijai, aprūpindamas prietaisais arba įranga, arba darydamas kitokias investicijas perpardavėjo naudai, suteikia perpardavėjui svarbius ekonominio arba finansinio pobūdžio pranašumus, ir kad, kita vertus, perpardavėjas prisiima ilgalaikį išimtinio pirkimo įsipareigojimą, kuriame dažniausiai būna nurodytas draudimas konkuruoti.“ (Neoficialus vertimas)

5 Konkrečios degalinių susitarimams taikytinos nuostatos buvo numatytos Reglamento Nr. 1984/83 10–13 straipsniuose.

6 Šio reglamento 10 straipsnyje nurodyta:

„Remiantis Sutarties (81) straipsnio 3 dalimi ir atsižvelgiant į šio reglamento 11–13 straipsnių nuostatas, Sutarties (81) straipsnio 1 dalis netaikoma sutartims, kurių šalys yra tik dvi įmonės, ir viena sutarties šalis – perpardavėjas – įsipareigoja kitai sutarties šaliai – tiekėjui – už specialių ekonominio arba finansinio pobūdžio pranašumų suteikimą pirkti tik iš šio tiekėjo, su juo susijusios įmonės arba kitos įmonės, kurią tiekėjas įgaliojo platinti jo prekes, tam tikras vidaus degimo varikliams skirtas kuro rūšis arba tam tikras iš naftos gaminamas bei kitokias kuro rūšis, nurodytas sutartyje, kurios skirtos perparduoti sutartyje nurodytoje degalinėje.“ (Neoficialus vertimas)

7 Šio reglamento 11 straipsnyje nustatyta:

„Be įpareigojimų, nurodytų 10 straipsnyje, perpardavėjui negali būti taikomi jokie kitokie konkurencijos apribojimai, išskyrus šiuos:

a) įpareigojimą sutartyje nurodytoje degalinėje nepardavinėti trečiųjų įmonių tiekiamo vidaus degimo varikliams skirto kuro bei kitų kuro rūšių;

- b) įpareigojimą sutartyje nurodytoje degalinėje nenaudoti trečiųjų įmonių siūlomos alyvos arba kitų naftos produktų, jeigu tiekėjas arba su juo susijusi įmonė suteikia perpardavėjui arba finansuoja alyvų pakeitimo įrangos ar kitos motorinių transporto priemonių sutepimo įrangos įsigijimą;

- c) įpareigojimą reklamuoti sutartyje nurodytos degalinės viduje arba išorėje kitų įmonių tiekiamas prekes tik proporcingai iš šių prekių gaunamos apyvartos daliai bendroje degalinės apyvartoje;

- d) įpareigojimą leisti prižiūrėti degalų saugojimo arba išpilstymo įrangą tik tiekėjui arba jo nurodytai įmonei, jei ši įranga yra jo nuosavybė arba tiekėjas ar su juo susijusi įmonė ją finansavo.“ (Neoficialus vertimas)

8 Reglamento Nr. 1984/83 12 straipsnyje nustatyta:

„1. 10 straipsnis netaikomas, jei

<...>

- c) susitarimas sudarytas neribotam laikui arba ilgesniam nei 10 metų laikotarpiui;

<...>

2. Jei susitarimas, susijęs su degaline, kurią tiekėjas perpardavėjui išnuomoja arba teisiškai ar faktiškai leidžia naudotis kitu pagrindu, nukrypstant nuo 1 dalies c punkto, išimtinio pirkimo išsipareigojimai ir šiame skyriuje nurodyti konkurencijos apribojimai perpardavėjui gali būti nustatyti visam laikotarpiui, per kurį jis iš tikrųjų eksploatuoja degalinę.“ (Neoficialus vertimas)

- 9 1999 m. gruodžio 31 d. Reglamentas Nr. 1984/83 neteko galios. 2000 m. sausio 1 d. įsigaliojo Reglamentas Nr. 2790/1999, kuriuo, be kita ko, Reglamente Nr. 1984/83 numatytų išimčių taikymo laikotarpis buvo pratęstas iki 2000 m. gegužės 31 dienos.

Reglamentas Nr. 2790/1999

- 10 Reglamento Nr. 2790/1999 2 straipsnio 1 dalyje nurodyta:

„Pagal Sutarties 81 straipsnio 3 dalį ir šio reglamento nuostatas skelbiama, kad 81 straipsnio 1 dalis netaikoma susitarimams ar suderintiems veiksams tarp dviejų ar daugiau įmonių, kurių kiekviena, vykdydama susitarimo sąlygas, veikia skirtingame gamybos ar paskirstymo grandinės lygyje, ir kurie yra susiję su sąlygomis, suteikiančiomis galimybę šalims pirkti, parduoti ar perparduoti tam tikras prekes ar paslaugas (toliau – „vertikalieji susitarimai“).

Ši išimtis taikoma tik tada, kai tokiuose susitarimuose yra konkurencijos apribojimų, kuriems taikoma 81 straipsnio 1 dalis (toliau – „vertikalieji apribojimai“).

11 Reglamento Nr. 2790/1999 3 straipsnio 1 dalyje nustatyta:

„Pagal šio straipsnio 2 dalį 2 straipsnyje numatyta išimtis taikoma tik tada, kai tiekėjo užimama rinkos dalis neviršija 30 % rinkos, kurioje jis parduoda susitarime numatytas prekes ar paslaugas.“

12 Reglamento Nr. 2790/1999 4 straipsnio a punkte numatyta, kad EB 81 straipsnio 1 dalyje nurodyta draudimo išimtis netaikoma vertikaliesiems susitarimams, kuriais tiesiogiai ar netiesiogiai, atskirai ar kartu su kitais šalių kontroliuojamais veiksniais siekiama:

„apriboti pirkėjo galimybę nustatyti savo pardavimo kainą, nepažeidžiant tiekėjo galimybės nustatyti aukščiausią pardavimo kainą arba rekomenduoti pardavimo kainą, su sąlyga, kad dėl bet kurios iš šalių spaudimo ar paskatų, tokios kainos netampa lygios fiksuotai arba minimaliai pardavimo kainai“.

13 To paties reglamento 5 straipsnyje nurodyta:

„2 straipsnyje numatyta išimtis netaikoma jokiems toliau nurodytiems vertikaliuose susitarimuose numatytiems įsipareigojimams:

- a) bet kuriam tiesioginiam ar netiesioginiam įsipareigojimui nekonkuruoti, priiimtam neribotam arba ilgesniam nei penkerių metų laikotarpiui. Įsipareigojimas nekonkuruoti, kuris automatiškai pratęsiamas po penkerių metų laikotarpio, yra laikomas neribotos trukmės įsipareigojimu. Tačiau penkerių metų galiojimo trukmės ribojimas netaikomas, jeigu pirkėjas parduoda susitarime numatytas prekes ar paslaugas tiekėjui priklausančiose arba tiekėjo iš trečiųjų, su pirkėju nesusijusių šalių išsinuomotose patalpose ir žemėje, su sąlyga, kad įsipareigojimo nekonkuruoti galiojimo trukmė neviršija laikotarpio, per kurį pirkėjas laikinai valdo patalpas ir žemę;

<...>“

14 Pagal Reglamento Nr. 2790/1999 12 straipsnį, kaip jau buvo pažymėta šio sprendimo 9 punkte, nuo 2000 m. birželio 1 d. iki 2001 m. gruodžio 31 d. EB sutarties 81 straipsnio 1 dalyje numatytas draudimas netaikomas susitarimams, galiojusiems 2000 m. gegužės 31 d. ir netenkinantiems šiame reglamente nustatytų išimties taikymo sąlygų, tačiau, atvirkščiai, tenkinantiems Reglamento Nr. 1984/83 nustatytas išimties taikymo sąlygas.

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

- 15 *Pedro IV* eksploatuoja degalinę Ispanijoje. Iš sprendimo dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad 1989 m. spalio 26 d. su naftos perdirbimo produktų tiekėja *Total* ji sudarė keturias sutartis.
- 16 Pirmoje sutartyje buvo numatyta 20 metų suteikti *Total* daiktinę teisę, vadinamąją „užstatymo teisę“, į *Pedro IV* priklausantį žemės sklypą. Pagal šią sutartį per dvejus su puse metų *Total* galėjo šioje žemėje pastatyti degalinę, kurios nuosavybės teisė priklausytų jai, ir už tai turėjo atlyginti *Pedro IV*. Pagal sutartį buvo nustatytas 250 000 ESP (apie 1 500 EUR) mėnesinis atlyginimas, kurį reikėjo mokėti 20 metų. Po 20 metų *Total* pastatyta degalinė turėjo pereiti *Pedro IV* nuosavybėn. Minėtas 20 metų terminas turėjo prasidėti nuo degalinės eksploatavimo pradžios. Pagal šią sutartį žemės užstatymo teisės negalima perleisti be žemės sklypo savininko sutikimo.
- 17 Antra sutartis – tai degalinės, kuri bus pastatyta, nuomos sutartis, kuria *Total* vieneriems metams perleidžia *Pedro IV* teisę ja naudotis. Tačiau šią trukmę galima pratęsti, ir nuomotoja privalo tai daryti kiekvieną mėnesį, kol galioja išimtinio tiekimo sutartis, kurią *Total* įsipareigojo sudaryti su *Pedro IV*. Bet kuriuo atveju nuoma nutrūksta tuo pačiu momentu, kai pasibaigia *Total* suteikta užstatymo teisė. *Pedro IV* nustatytas mėnesinis nuomos mokestis buvo 600 000 ESP (apie 3 600 EUR).
- 18 Pagal trečią išimtinio kuro tiekimo sutartį, sudarytą taip pat 20 metų, *Pedro IV* įsipareigojo nuo degalinės jai perdavimo momento eksploatuoti ją ir įsigyti kurą tik iš

Total, naudodama jos įvaizdį, spalvas, prekės ženklą ir iškabą. Pagal sutartį pirkimas yra neatšaukiamas, t. y. platintojas įgyja nuosavybės teisę į degalus nuo to momento, kai tiekėjas juos pristato į degalinę, ir įsipareigoja juos perparduoti savo rizika ir sąskaita. Už šias išimtines teises *Total* kiekvieną mėnesį turi mokėti *Pedro IV* 350 000 ESP (apie 2 100 EUR).

- 19 Be to, pagal tą pačią sutartį *Total* įsipareigojo nurodyti *Pedro IV* rekomenduojamas mažmenines kainas ir užtikrinti konkurencingumą atsižvelgiant į kaimynystėje esančių konkurentų sąžiningas kainas. *Total* įsipareigojo nustatyti kuro, kurį ji tiekia perpardavėjui, kainą, taikydama palankiausias sąlygas, taikomas kitoms degalinėms Barselonoje, kuri bet kuriuo atveju negali viršyti kitų Barselonos rinkai svarbių tiekėjų kainų vidurkio.
- 20 Šalys pagrindinėje byloje taip pat susitarė dėl tarpusavio išiskolinimų pagal šias tris sutartis užskaitymo. Kadangi sumos, kurias šios dvi šalys sutarė viena kitai mokėti, buvo visiškai vienodos, jos viena kitai nieko neprivalėjo mokėti.
- 21 Galiausiai, pagal ketvirtą sutartį *Total* 20 metų suteikė *Pedro IV* 30 000 000 EPS (apie 180 300 EUR) paskolą, užtikrinamą jai priklausančio žemės sklypo hipoteka, su sąlyga, kad degalinė bus pastatyta.

- 22 Iš sprendimo dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą aišku, kad, sudarius šias keturias sutartis, degalinė buvo iš tikrųjų pastatyta *Pedro IV* priklausančiame žemės sklype ir po to dvylika metų *Total* vykdė išimtinį tiekimą.
- 23 2004 m. gruodžio 6 d. *Pedro IV Juzgado de lo Mercantil Nr. 3 de Barcelona* (Barselonos komercinis teismas) pareiškė ieškinį dėl keturiomis pirmiau paminėtomis sutartimis nustatytų sutartinių santykių nutraukimo, motyvuodama tuo, kad, viena vertus, šiose sutartyse buvo konkurenciją labai ribojančių nuostatų, būtent dėl trukmės, viršijančios Bendrijos teisėje išimtinio tiekimo sutartims numatytą maksimalią ribą. Kita vertus, trečioje sutartyje buvo netiesiogiai nustatyta mažmeninė perpardavimo kaina, o tai yra draudžiama pagal EB 81 straipsnį. Be to, *Pedro IV* reikalavo atlyginti šalių tarpusavio suteiktas paslaugas, atėmus jau užskaitytas sumas.
- 24 Kadangi 2005 m. gruodžio 7 d. Sprendimu visas ieškinys buvo atmestas, *Pedro IV* pateikė apeliacinį skundą prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teisme.
- 25 Šiomis aplinkybėmis *Audiencia Provincial de Barcelona* nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:
- „1) Ar (Reglamento Nr. 1984/83) 12 straipsnio 2 dalyje nurodant, kad „jei susitarimas, susijęs su degaline, kurią tiekėjas perpardavėjui išnuomoja arba teisiškai ar faktiškai leidžia naudotis kitu pagrindu, nukrypstant nuo 1 dalies c punkto, išimtinio pirkimo įsipareigojimai ir šiame skyriuje nurodyti konkurencijos apribojimai perpardavėjui gali būti nustatyti visam laikotarpiui, per kurį jis iš tikrųjų eksploatuoja degalinę“, turimas omenyje atvejis, kai tiekėjas iš pradžių yra žemės ir įrenginių savininkas, ar priešingai – nuoroda į degalinės nuomą apima atvejį, kai

tiekėjo nuosavybės teisė yra susijusi su degaline, t. y. kad jis gali ją išnuomoti žemės savininkui, nesilaikydamas pagal šį reglamentą išimtinėms sutartims taikomų trukmės apribojimų?

- 2) Jei šiuo atveju taikomas (Reglamentas Nr. 2790/1999), ar jo 5 straipsnis, kuriame nurodoma, kad išimtis netaikoma, jei išimtinio pirkimo susitarimas buvo sudarytas ilgesniam nei penkerių metų terminui, nors „galiojimo trukmės ribojimas netaikomas, jeigu pirkėjas parduoda susitarime numatytas prekes ar paslaugas tiekėjui priklausančiose arba tiekėjo iš trečiųjų, su pirkėju nesusijusių šalių išsinuomotose patalpose ir žemėje, su sąlyga, kad įsipareigojimo nekonkuruoti galiojimo trukmė neviršija laikotarpio, per kurį pirkėjas laikinai užima patalpas ir žemę“, reiškia, kad šioje nuostatoje nurodant nuomą turimas omenyje atvejis, kai tiekėjas iš pradžių yra žemės ir įrenginių savininkas, ar priešingai – nuoroda į degalinės nuomą apima atvejį, kai tiekėjo nuosavybės teisė yra susijusi su degaline, t. y. kad jis gali ją išnuomoti žemės savininkui, nesilaikydamas pagal šį reglamentą išimtinėms sutartims taikomų trukmės apribojimų?

- 3) Ar tai, kad EB 81 straipsnio 1 dalies a punkte draudžiami susitarimai, kuriuose netiesiogiai nustatyta pirkimo ar pardavimo kaina, ir (Reglamento Nr. 1984/83) aštuntoje konstatuojamojoje dalyje teigiama, jog „kitiems konkurencijos apribojimams, o ypač tiems, kuriais ribojama perpardavėjo teisė laisvai nustatyti kainas arba perpardavimo sąlygas, arba pasirinkti klientus, negali būti suteikiama išimtis pagal šį reglamentą“, o kainų nustatymas neminimas tarp šio reglamento 11 straipsnyje nurodytų leistinų konkurencijos apribojimų, reiškia, kad kalbama apie bet kokią sąlygą, ribojančią perpardavėjo laisvę nustatyti mažmeninę perpardavimo kainą, pavyzdžiui, sąlygą, leidžiančią tiekėjui nustatyti degalinės operatoriui antkainį, kai tiekėjo perpardavėjui tiekiamų degalų kaina nustatoma pagal palankiausias kitoms Barselonos degalinėms nustatytas sąlygas, bet niekad

neviršijant kitų rinkai svarbių tiekėjų kainų vidurkio, pridėdant minimalų tinkamą antkainį, ir taip gaunant (mažmeninę pardavimo kainą), kurią tiekėjas ne aiškiai primeta, bet rekomenduoja taikyti?

- 4) Ar tai, kad EB 81 straipsnio 1 dalies a punkte draudžiami susitarimai, kuriuose netiesiogiai nustatyta pirkimo ar pardavimo kaina, o (Reglamento Nr. 2790/1999) 4 straipsnio a punkte ypač sunkiu konkurencijos ribojimu laikomi perpardavimo kainą nustatantys susitarimai, reiškia, kad kalbama apie bet kokią sąlygą, ribojančią perpardavėjo laisvę nustatyti mažmeninę pardavimo kainą, pavyzdžiui, sąlygą, leidžiančią tiekėjui nustatyti degalinės operatoriumi antkainį, kai tiekėjo perpardavėjui tiekiamų degalų kaina nustatoma pagal palankiausias kitoms Barcelonos degalinėms nustatytas sąlygas, bet niekad neviršijant kitų rinkai svarbių tiekėjų kainų vidurkio, pridėdant minimalų tinkamą antkainį, ir taip gaunant (mažmeninę pardavimo kainą), kurią tiekėjas ne aiškiai primeta, bet rekomenduoja taikyti?“

Dėl prejudicinių klausimų

Dėl priimtinumų

- 26 Dėl įvairių priešasčių *Total* siūlo Teisingumo Teismui paskelbti prašymą priimti prejudicinį sprendimą nepriimtiniu. Pirma, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nepateikė Teisingumo Teismui esminės informacijos apie pagrindinę bylą ir dėl to jis negali susidaryti tikslios ir patikimos nuomonės apie bylos, kurioje jis turi priimti sprendimą, faktines ir teisines aplinkybes. Antra, prašymas priimti prejudicinį sprendimą nepagrįstas, nes atsakymai į pateiktus prejudicinius klausimus

aiškiai išplaukia iš Bendrijos ir Ispanijos teismų praktikos. Galiausiai, pateikti klausimai nėra svarbūs sprendžiant pagrindinę bylą.

- 27 Ispanijos vyriausybė taip pat abejoja dėl dalies prašymo priimti prejudicinį sprendimą priimtinumą ir teigia, kad Reglamentai Nr. 1984/83 ir Nr. 2790/1999 negali būti taikomi kartu. Todėl klausimai dėl Reglamento Nr. 1984/83 išaiškinimo, t. y. pirmas ir trečias klausimai, turi būti pripažinti nepriimtinais dėl jų hipotetinio pobūdžio.
- 28 Šiuo klausimu svarbu priminti, kad Teisingumo Teismui ir nacionaliniams teismams bendradarbiaujant pagal EB 234 straipsnį tik nacionalinis teismas, nagrinėjantis bylą ir turintis priimti sprendimą, atsižvelgdamas į konkrečias aplinkybes, turi įvertinti tiek prejudicinio sprendimo reikalingumą, kad būtų priimtas sprendimas, tiek Teisingumo Teismui pateikiamų klausimų svarbą (2003 m. sausio 7 d. Sprendimo *BIAO*, C-306/99, Rink. p. I-1, 88 punktas bei 2006 m. gruodžio 14 d. Sprendimo *Confederación Española de Empresarios de Estaciones de Servicio*, C-217/05, Rink. p. I-11987, toliau – sprendimas *CEEES*, 16 punktas ir jame nurodyta teismų praktika).
- 29 Pagal nusistovėjusią Teisingumo Teismo praktiką, siekiant pateikti Bendrijos teisės išaiškinimą, kuris būtų naudingas nacionaliniam teismui, reikia, kad jis apibrėžtų pateikiamo klausimo faktines aplinkybes ir pagrindines teisine nuostatas arba bent paaiškintų šį klausimą pagrindžiančias faktines prielaidas (2004 m. rugsėjo 9 d. Sprendimo *Carbonati Apuani*, C-72/03, Rink. p. I-8027, 10 punktas, 2005 m. vasario 17 d. Sprendimo *Viacom Outdoor*, C-134/03, Rink. p. I-1167, 22 punktas ir minėto sprendimo *CEEES* 26 punktas).
- 30 Šiuo klausimu konstatuotina, kad jei sprendime dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą iš tikrųjų nėra kai kurių pagrindinei bylai išspręsti svarbių duomenų, iš to vis

délto neišplaukia, kad šis sprendimas neleidžia nustatyti prejudicinių klausimų apimties ir aplinkybių, kuriomis jie pateikti. Todél, neatsižvelgiant į šį trūkumą, Teisingumo Teismas turi pakankamai informacijos išaiškinti atitinkamas Bendrijos normas ir naudingai atsakyti į klausimus. Be to, bet kuriuo atveju Teisingumo Teismui nagrinėjant bylą pateiktos pastabos įrodo informacijos apie faktines ir teises aplinkybes, kurią turédami šalys pagrindinėje byloje ir kiti suinteresuotieji asmenys gali išreikšti aiškią poziciją pateiktais klausimais, pakankamumą.

- 31 Be to, prašymas priimti prejudicinį sprendimą negali būti nepriimtinas dėl to, kad atsakymai į iškeltus klausimus, kaip teigia *Total*, yra aiškūs iš nusistovėjusios Bendrijos arba nacionalinių teismų praktikos. Iš tikrųjų, net tuo atveju, jei iškelti klausimai iš esmės yra tapatūs tiems, dėl kurių analogiškoje byloje jau buvo priimtas prejudicinis sprendimas, tai jokių būdu nedraudžia nacionaliniam teismui pateikti Teisingumo Teismui prejudicinį klausimą ir nepanaikina Teisingumo Teismo jurisdikcijos spręsti šiuos klausimus (šiuo klausimu žr. 1982 m. spalio 6 d. Sprendimo *Cilfit ir kt.*, 283/81, Rink. p. 3415, 13 ir 15 punktus). Tačiau tokiu atveju Teisingumo Teismas, remdamasis savo Procedūros reglamento 104 straipsnio 3 dalimi, susipažinęs su generalinio advokato nuomone, bet kada gali spręsti klausimą motyvuota nutartimi, kurioje nurodomas ankstesnis sprendimas arba atitinkama teismo praktika.
- 32 Be to, EB 234 straipsnyje įtvirtinta prašymo priimti prejudicinį sprendimą pateikimo tvarka siekiama užtikrinti tinkamą Bendrijos teisės taikymą ir vienodą aiškinimą visose valstybėse narėse, taip pat išvengti atitinkamos valstybės narės nacionalinės teismų praktikos neatitikties Bendrijos nuostatoms (žr. 2005 m. rugsėjo 15 d. Sprendimo *Intermodal Transports*, C-495/03, Rink. p. I-8151, 38 punktą ir 2008 m. birželio 12 d. Sprendimo *Gourmet Classic*, C-458/06, Rink. p. I-4207, 32 punktą).
- 33 Jeigu nacionalinių teismų pateikti klausimai susiję su Bendrijos teisės nuostatos aiškinimu, Teisingumo Teismas iš esmės privalo priimti sprendimą, nebent būtų akivaizdu, kad prašymu priimti prejudicinį sprendimą jam iš tiesų pateikiamas spręsti

dirbtinai sukeltas ginčas arba norima gauti jo konsultaciją bendrais ar hipotetiniais klausimais, kad prašymas išaiškinti Bendrijos teisę niekaip nesusijęs su pagrindinės bylos faktais ar objektu arba kad Teisingumo Teismui nežinomos faktinės ar teisinės aplinkybės, būtinos norint naudingai atsakyti į jam pateiktus klausimus (žr. minėto sprendimo *CEEES* 17 punktą ir jame nurodytą teismų praktiką).

34 Tačiau taip nėra pagrindinės bylos atveju. Iš tikrųjų pakanka konstatuoti, kad iš sprendimo dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą aiškiai matyti, kad atsakymai į prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismo pateiktus klausimus jam yra būtini siekiant nustatyti, ar pagrindinėje byloje nagrinėjamam sutartiniam santykiui gali būti taikoma Reglamentuose Nr. 1984/83 ir 2790/1999 įtvirtinta bendroji išimtis.

35 Šiuo atveju taip pat reikia atmesti *Total* argumentą, kad prejudiciniai klausimai neturi reikšmės sprendžiant pagrindinę bylą, nes tam, kad susitarimas būtų pripažintas neatitinkančiu konkurencijos taisyklių, nepakanka įrodyti, jog jame numatytos sąlygos prieštarauja bendrosios išimties reglamentui, o reikia, kad šios sąlygos iš tikrųjų prieštarautų EB 81 straipsniui.

36 Nors išimtį nustatantys reglamentai tikrai taikomi, kai susitarimuose yra EB 81 straipsnio 1 dalyje draudžiamų konkurencijos apribojimų, vis dėlto paprastai geriau patikrinti, pirma, ar šie reglamentai yra taikytini konkrečiam susitarimui, tam, kad esant teigiamam atsakymui būtų galima neatlikti sudėtingų ekonominių ir teisinių vertinimų, leidžiančių nustatyti, ar yra įvykdytos EB 81 straipsnio 1 dalies taikymo sąlygos. Bet kuriuo atveju iš teismo praktikos minėtame sprendime *Cilfit ir kt.* matyti, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, kurio sprendimų pagal vidaus teisę negalima skųsti apeliacine tvarka ir kuris turi taikyti Bendrijos teisės nuostatas nagrinėjamoje byloje, neprivalo kreiptis į Teisingumo Teismą dėl šios nuostatos išaiškinimo, jei nagrinėjamas teisės klausimas jau buvo išspręstas Teisingumo Teismo praktikoje, neatsižvelgiant į šią teismų praktiką sąlygojusią procedūrų pobūdį ir net jei nagrinėjami klausimai nėra visiškai tapatūs.

37 Galiausiai, Ispanijos vyriausybės argumentas dėl dalies prašymo priimti prejudicinį sprendimą nepriimtumo dėl to, kad du klausimai dėl Reglamento Nr. 1984/83 išaiškinimo yra hipotetinio pobūdžio, taip pat yra atmestinas.

38 Iš tikrųjų, nors minėtas reglamentas neteko galios 1999 m. gruodžio 31 d., vis dėlto jame numatyta išimtis pagal Reglamentą Nr. 2770/1999 buvo toliau taikoma iki 2000 m. gegužės 31 dienos. Be to, pastaruoju reglamentu iki 2001 m. gruodžio 31 d. buvo nustatytas pereinamasis laikotarpis, per kurį EB 81 straipsnio 1 dalyje numatytas draudimas nebuvo taikomas susitarimams, galiojusiems 2000 m. gegužės 31 d. ir tenkinantiems ne šiame reglamente nustatytas išimties taikymo sąlygas, bet sąlygas, nustatytas Reglamente Nr. 1984/83. Todėl, kadangi ginčijamos sutartys buvo sudarytos 1989 m. ir jos buvo vykdomos iki *Pedro IV* ieškinio pareiškimo 2004 m., reikia išnagrinėti, ar išimties suteikimo sąlygos turėjo būti taikomos tiek pagal Reglamentą Nr. 1984/83, tiek pagal Reglamentą Nr. 2790/1999, tam, kad nacionalinis teismas prirėikus galėtų nustatyti, ar šios sutartys per visą jų vykdymo laikotarpį neprieštaravo konkurencijos teisei arba ar jos nuo tam tikro momento yra niekinės.

39 Iš to išplaukia, kad prašymas priimti prejudicinį sprendimą yra priimtinas.

Dėl pirmojo ir antrojo klausimų, susijusių su išimtinio pirkimo trukme

40 Šiais dviem pirmais klausimais prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės klausia, ar pagal Reglamento Nr. 1984/83 12 straipsnio 2 dalį ir Reglamento Nr. 2790/1999 5 straipsnio a punktą reikia aiškinti taip, kad taikant išimties tvarką išimtinio pirkimo susitarime leidžiama viršyti reglamentuose numatytų laikotarpių ribas tik tuo atveju, jei tiekėjas iš pat pradžių yra degalinės ir žemės sklypo, kuriame ji pastatyta, savininkas, ar pakanka, kad tiekėjas turėtų tik žemės savininkui išnuomojamos degalinės nuosavybės teisę.

41 Kadangi abiejų nuostatų formuluotės skiriasi, šiuos du reglamentus reikia nagrinėti atskirai.

Dėl Reglamento Nr. 1984/83 aiškinimo

42 Primintina, kad Reglamente Nr. 1984/83 numatyta taikyti EB 81 straipsnio 3 dalį tam tikriems dviejų įmonių išimtinio pirkimo susitarimams, kurie sudaryti siekiant perparduoti naftos produktus degalinėse ir kuriems gali būti taikomas to paties straipsnio 1 dalyje nustatytas draudimas.

43 Be minėto reglamento 10 ir 11 straipsniuose nurodytų išimties taikymo sąlygų, jo 12 straipsnio 1 dalyje pažymėta, kad Reglamentas Nr. 1984/83 netaikytinas degalinių susitarimams, jei jie sudaryti neribotam laikui arba ilgesniam nei 10 metų laikotarpiui. Tačiau to paties reglamento 12 straipsnio 2 dalyje patikslinama, kad „jei susitarimas, susijęs su degaline, kurią tiekėjas perpardavėjui išnuomoja arba teisiškai ar faktiškai leidžia naudotis kitu pagrindu, nukrypstant nuo 1 dalies c punkto, išimtinio pirkimo įsipareigojimai ir šiame skyriuje nurodyti konkurencijos apribojimai perpardavėjui gali būti nustatyti visam laikotarpiui, per kurį jis iš tikrųjų eksploatuoja degalinę“.

44 Iš Reglamento Nr. 1984/83 12 straipsnio 2 dalies taip pat matyti, kad šis reglamentas taikomas tuo atveju, kai nagrinėjamas degalinės susitarimas yra sudarytas ilgesniam nei

10 metų laikotarpiui su sąlyga, kad tiekėjas perpardavėjui išnuomoja degalinę arba teisiškai ar faktiškai leidžia ją naudotis kitu pagrindu.

45 Tačiau *Pedro IV* ir Europos Bendrijų Komisija mano, kad šioje nuostatoje numatytai išimčiai nustatyta dviguba sąlyga, kad ir degalinės, ir žemės sklypo, kuriame ji yra pastatyta, nuosavybės teisė priklausytų tiekėjui.

46 *Pedro IV* paaiškina savo poziciją ir, pirma, primena teismų praktiką, pagal kurią bendrąją išimtį numatantys reglamentai turi būti aiškinami siaurai, siekiant išvengti jų poveikio susitarimams arba atvejams, kurie nepatenka į jos taikymo sritį (šiuo klausimu žr. 1995 m. spalio 24 d. Sprendimo *Bayerische Motorenwerke*, C-70/93, Rink. p. I-3439, 28 punktą ir 1998 m. balandžio 28 d. Sprendimo *Javico*, C-306/96, Rink. p. I-1983, 32 punktą).

47 Antra, ji mano, kad *Total* jai suteikti pranašumai, būtent degalinės perdavimas ir paskolos palankiomis sąlygomis suteikimas, atitinka Reglamento Nr. 1984/83 10 straipsnyje ir 12 straipsnio 1 dalies c punkte numatytus atvejus, kai susitarimas dėl išimtinio pirkimo ir draudimo konkuruoti negali būti sudarytas ilgesniam negu 10 metų laikotarpiui. Sudarant įvairias susijusias tiekėjo ir perpardavėjo sutartis, kuriomis apribojama prieiga prie rinkos, siekiama dirbtinai taikyti Reglamento Nr. 1984/83 12 straipsnio 2 dalį šioje nuostatoje nenumatytiems atvejams.

48 Komisijos nuomone, susitarime nekonkuruoti ir išimtinio pirkimo susitarime perpardavėjo prisiimtas neribotas išimtinio pirkimo įsipareigojimas pateisinamas tuo, kad tiekėjas ne tik „labai daug“, bet „viską“ atlygina, t. y. perpardavėjas pradeda veiklą nieko nemokėdamas ar nedarydamas jokių investicijų. Situacija, kai žemės sklypai arba

patalpos priklauso perpardavėjui, yra nesuderinama su Reglamento Nr. 1984/83 12 straipsnio 2 dalyje numatyta išimties taikymo tvarka.

49 Be to, Komisija pažymi, kad, kadangi tarp Reglamentų Nr. 1984/83 ir Nr. 2790/1999 egzistuoja tęstinumas, jie turi būti aiškinami vienodai, nors ir yra skirtingai suformuluoti bei pastarajame reglamente aiškiai nurodoma, kad numatyta išimtis taikoma tik tuo atveju, jei tiekėjas yra žemės sklypo ir patalpų, kuriose perpardavėjas prekiauja susitarime numatytais prekėmis ar paslaugomis, savininkas.

50 Tokie argumentai yra nepriimtini.

51 Nors bendrąją išimtį numatančių reglamentų leidžiančios nukrypti nuostatos negali būti aiškinamos plačiai, vis dėlto nagrinėjamos nuostatos yra suformuluotos aiškiai ir nedviprasmiškai.

52 Iš tikrųjų, *Pedro IV* ir Komisijos nuomone, iš Reglamento Nr. 1984/83 tariamai išplaukiančios dvigubos sąlygos, būtent kad tiekėjui turi priklausyti degalinės ir žemės sklypo, kuriame ji pastatyta, nuosavybės teisė, nėra nei reglamento tekste, nei preambulėje.

53 Vienas iš šio reglamento tryliktoje konstatuojamojoje dalyje paminėtų tiekėjo perpardavėjui suteikiamų ekonominių ir finansinių pranašumų – tai aprūpinimas žemės sklypu arba patalpomis degalinės eksploatacijai, o ne abiejų jų perleidimas. Bet kuriuo atveju, kadangi Reglamento Nr. 1984/83 12 straipsnio 2 dalyje nepaminėtas atvejis, kai tiekėjas perpardavėjui degalinę išnuomoja arba teisiškai ar faktiškai leidžia

naudotis kitu pagrindu, Teisingumo Teismas negali mažinti šios nuostatos taikymo srities, papildydamas ją nenumatyta sąlyga.

- 54 Iš 2008 m. rugsėjo 11 d. Sprendimo *CEPSA* (C-279/06, Rink. p. I-6681, 54 punktas) išplaukia, kad Reglamento Nr. 1984/83 10 straipsnyje numatyti specialūs ekonominio ir finansinio pobūdžio pranašumai turi būti ne tik reikšmingi, kad pateisintų išimtinį tiekimą dešimties metų laikotarpiu, bet ir tokie, kad pagerintų paskirstymą, degalinės įrengimą arba modernizavimą ir sumažintų platinimo sąnaudas.
- 55 Konstatuotina, kad Reglamento Nr. 1984/83 12 straipsnio 2 dalyje numatytas pranašumas yra ypač svarbus, nes jis labai palengvina perpardavėjo prieigą prie platinimo tinklo, iš esmės sumažindamas jo patiriamas įrengimo ir platinimo sąnaudas. Tačiau nei iš reglamento teksto, nei iš jo tikslo ir struktūros neišplaukia, priešingai nei tvirtina Komisija, kad minėtos 12 straipsnio 2 dalies taikymui nustatyta papildoma sąlyga, būtent kad perpardavėjas, kaip degalinės operatorius, turi būti atleidžiamas nuo bet kokių mokėjimų ir investicijų į savo verslą.
- 56 Taip pat reikia atmesti Komisijos argumentą, kad Reglamento Nr. 2790/1999 5 straipsnio a punkte esanti dviguba sąlyga jau buvo numatyta Reglamento Nr. 1984/83 12 straipsnio 2 dalyje.
- 57 Iš tikrųjų, atrodo, kad Reglamento Nr. 1984/83 taikymo sritis yra siauresnė ir nesutampa su Reglamento Nr. 2790/1999 taikymo sritimi, nes joje buvo numatyta ypatingų degalinių susitarimams taikomų nuostatų. Taigi pagal Reglamentą Nr. 1984/83

šiai sutarčių kategorijai nustatytos EB 81 straipsnio 3 dalies taikymo sąlygos skiriasi nuo Reglamente Nr. 1790/1999 numatytų sąlygų tiek maksimalaus išimtinio tiekimo trukmės, tiek atitinkamų įmonių įtakos rinkoje atžvilgiu.

- 58 Be to, iš Komisijos atsakymo į Teisingumo Teismo raštu pateiktą klausimą matyti, kad sprendimas iš dalies pakeisti Reglamente Nr. 2790/1999 numatytą leidžiančią nukrypti nuostatą dėl išimtinio pirkimo maksimalios trukmės buvo priimtas po 1999 m. rugsėjo 24 d. viešojo svarstymo ir kad šio reglamento projekto pirminėje versijoje nebuvo numatyta dvigubos sąlygos.
- 59 Taigi Komisijos siūlomos dvigubos sąlygos taikymas visiškai nepagrįstas.
- 60 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į pirmą klausimą reikia atsakyti, jog taikant Reglamento Nr. 1984/83 12 straipsnio 2 dalyje numatytą leidžiančią nukrypti nuostatą nereikalaujama, kad tiekėjas būtų žemes, kurioje jis pasistatė perpardavėjui išnuomojamą degalinę, savininkas.

Dėl Reglamento Nr. 2790/1999 aiškinimo

- 61 Reglamente Nr. 2790/1999 numatytos EB 81 straipsnio 3 dalies taikymo vertikalųjų susitarimų ir suderintų veiksmų grupėms sąlygos, neišskiriant specialiai degalinių susitarimams taikytinų nuostatų. Pagal šio reglamento 3 straipsnio 1 dalį jame numatyta išimtis taikoma tik tada, kai tiekėjo užimama rinkos dalis neviršija 30 % atitinkamos rinkos, kurioje jis parduoda susitarime numatytas prekes ar paslaugas.

- 62 Šiuo klausimu pažymėtina, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, prieš pradėdamas nagrinėjimą, remdamasis kitomis šiame reglamente numatytomis sąlygomis turi patikrinti, ar išgaliojus Reglamentui Nr. 2790/1999 *Total* rinkos dalis neviršijo 30 % atitinkamos rinkos dalies, atsižvelgdamas į tai, kaip Teisingumo Teisme pažymi *Pedro IV* ir Komisija, kad ji gali būti kitų toje pačioje rinkoje veikiančių naftos produktų tiekėjų akcininkė.
- 63 Reglamento Nr. 2790/1999 5 straipsnio a punkte įtvirtinta, kad penkerių metų trukmės ribojimas netaikomas, jeigu pirkėjas parduoda susitarime numatytas prekes ar paslaugas tiekėjui priklausančiose arba tiekėjo iš trečiųjų, su pirkėju nesusijusių šalių išsinuomotose patalpose ir žemėje, su sąlyga, kad šio išipareigojimo trukmė neviršija laikotarpio, per kurį pirkėjas laikinai užima patalpas ir žemę.
- 64 Iš šios nuostatos formuluotės matyti, kad joje numatytą leidžiančią nukrypti nuostatą degalinių susitarimams galima taikyti dviem atvejais, o būtent kai tiekėjas yra perpardavėjui išnuomotos degalinės ir žemės sklypo, kuriame ji pastatyta, savininkas ir kai tiekėjas nuomoja žemės sklypą ir patalpas iš trečiųjų su pirkėju nesusijusių šalių tam, kad vėliau pernuomotų jas pastarajam.
- 65 Toks leidžiančios nukrypti nuostatos sąlygų pakeitimas, kaip nurodyta šio sprendimo 58 punkte, buvo padarytas po to, kai suinteresuotieji asmenys pateikė pastabų dėl bendrosios išimties reglamento projekto, dėl kurio vyko viešasis svarstymas. Komisijos nuomone, jis buvo motyvuojamas kova su piktnaudžiavimu ir, be kita ko, siekiu išvengti reglamente nustatytos maksimalios išimtinio pirkimo trukmės nesilaikymo.
- 66 Atrodo, kad nagrinėjamu atveju Reglamento Nr. 2790/1999 5 straipsnio a punkto taikymo sąlygos yra netenkinamos. Tačiau prašymą priimti prejudicinį sprendimą

pateikęs teismas turi įvertinti *Total* argumentą, kad užstatymo teisė suteikia jai ne tik degalinės, bet ir žemės sklypo, kuriame pastatyta degalinė, nuosavybės teisę. Kadangi sąvoka „užstatymo teisė“ įeina į nuosavybės teisės sampratą pagal nacionalinę teisę, šis teismas turi nustatyti jos apimtį.

67 Tuo atveju, jei šis teismas padarytų išvadą, kad pagrindinės bylos šalių sudaryti susitarimai tenkina Reglamente Nr. 1984/83 numatytas bendrosios išimties taikymo sąlygas, tačiau netenkina įtvirtintų Reglamente Nr. 2790/1999, atsižvelgiant į Reglamento Nr. 2790/1999 12 straipsnyje numatytą pereinamąjį laikotarpį, jie būtų laikomi nepatenkančiais į EB 81 straipsnio 1 dalies taikymo sritį.

68 Tačiau, jeigu susitarimas netenkina visų bendrąją išimtį numatančio reglamento sąlygų, EB 81 straipsnio 1 dalyje nustatytas draudimas jam taikomas, tik jei jo tikslas ar poveikis – labai apriboti konkurenciją bendrojoje rinkoje ir jei jis gali paveikti valstybių narių tarpusavio prekybą. Šiuo atveju, jei netaikytina atskiroji išimtis pagal EB 81 straipsnio 3 dalį, susitarimas bus savaime niekinis pagal to paties straipsnio 2 dalį (šiuo klausimu žr. 1998 m. balandžio 30 d. Sprendimo *Cabour*, C-230/96, Rink. p. I-2055, 48 punktą ir minėto sprendimo *CEPSA* 72 punktą).

69 Iš to, kas išdėstyta, darytina išvada, jog į antrąjį klausimą reikia atsakyti, kad taikant Reglamento Nr. 2790/1999 5 straipsnio a punkte numatytą leidžiančią nukrypti nuostatą reikalaujama, kad tiekėjas būtų perpardavėju išnuomosios degalinės ir žemės sklypo, kuriame ji yra pastatyta, savininkas arba, jei jis nėra savininkas, kad šias patalpas ir žemės sklypą jis išsinuomotų iš trečiųjų, su pirkėju nesusijusių šalių.

Dėl trečiojo ir ketvirtojo klausimų, susijusių su mažmeninės pardavimo kainos nustatymu

- 70 Kartu nagrinėtinais trečiuoju ir ketvirtuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės klausia, ar su mažmenine prekių pardavimo kaina susijusios sutarties sąlygos, kaip antai nagrinėjamos pagrindinėje byloje, draudžiamos pagal Sutarties 85 straipsnio 1 dalies a punktą ir joms negali būti taikoma Reglamento Nr. 1984/83 aštuntoje konstatuojamojoje dalyje arba Reglamento Nr. 2790/1999 4 straipsnio a punkte numatyta bendroji išimtis atsižvelgiant į šių reglamentų atitinkamas *ratione temporis* taikymo sritis.
- 71 Primintina, kad pagal EB 81 straipsnio 1 dalies a punktą, be kita ko, draudžiami visi įmonių susitarimai, kurie gali paveikti valstybių narių tarpusavio prekybą ir kurių tikslas ar poveikis yra konkurencijos trukdymas, ribojimas arba iškreipimas bendrojoje rinkoje, o ypač susitarimai, kuriais tiesiogiai ar netiesiogiai nustatomos pirkimo ar pardavimo kainos.
- 72 Reglamente Nr. 1984/83, kaip matyti iš jo aštuntos konstatuojamosios dalies, nurodyta, kad išimtis pagal šias nuostatas netaikoma juo draudžiamoms konkurenciją ribojančioms nuostatoms, ypač toms, kurios apriboja perpardavėjo teisę laisvai nustatyti perpardavimo kainą.
- 73 Dėl to paties reglamento Teisingumo Teismas jau pažymėjo, kad jo 11 straipsnyje išsamiai išvardijami įpareigojimai, tarp jų ir išimtinio pirkimo sąlyga, kurie gali būti nustatyti perpardavėjui, ir tarp šių įpareigojimų nėra mažmeninės kainos nustatymo. Todėl tokiam įpareigojimui netaikoma išimtis, numatyta minėto reglamento 10 straipsnyje (žr. minėtų sprendimų *CEEES* 64 punktą ir *CEPSA* 65 punktą).

- 74 Reglamento Nr. 2790/1999 4 straipsnio a dalyje nurodyta, kad bendroji išimtis netaikoma vertikaliesiems susitarimams, kuriais siekiama „apriboti pirkėjo galimybę nustatyti savo pardavimo kainą, nepažeidžiant tiekėjo galimybės nustatyti aukščiausią pardavimo kainą arba rekomenduoti pardavimo kainą, su sąlyga, kad dėl bet kurios iš šalių spaudimo ar paskatų, tokios kainos netampa lygios fiksuotai arba minimaliai pardavimo kainai“.
- 75 Iš to išplaukia, kad Reglamentais Nr. 1984/83 ir 2790/1999 įtvirtinta bendrosios išimties taikymo tvarka netaikoma susitarimams, kuriais tiekėjas fiksuoja mažmeninę pardavimo kainą arba nustato mažiausią pardavimo kainą. Tačiau pagal 4 straipsnio a punktą tiekėjas gali laisvai rekomenduoti perpardavėjui pardavimo kainą arba nustatyti maksimalią pardavimo kainą.
- 76 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismo nuomone, kuro išimtinio tiekimo susitarime numatyta, kad *Total*, pirma, nustato kuro, kurį ji tiekia *Pedro IV*, kainą, taikydama palankiausias sąlygas, taikomas kitoms degalinėms Barselonoje, ir antra, užtikrina, kad ši kaina bet kuriuo atveju neviršytų kitų Barselonos rinkai svarbių tiekėjų kainų vidurkio. Pridėdama prie šios kainos degalinės operatoriui nustatytą antkainį, kurį ji mano esant tinkamą, *Total* gauna mažmeninę pardavimo kainą, kurią rekomenduoja taikyti *Pedro IV*.
- 77 Pirma sutarties sąlyga yra susijusi su sutarties šalių nustatoma kaina, kurią *Pedro IV* turi mokėti už tiekiamą kurą ir kuri neturi įtakos konkurencijai.
- 78 Iš antros sutarties sąlygos matyti, kad tiekėjas nenustato mažmeninės pardavimo kainos, o ją rekomenduoja, net nenustatydamas maksimalios pardavimo kainos. Būdas, kuriuo skaičiuojama ši rekomenduojama kaina, šiuo atveju yra nesvarbus, jei

perpardavėjui paliekama laisvė faktiškai nustatyti pardavimo kainos ribas. Tačiau šios laisvės jis neturėtų, jei tiekėjas nustatytų perpardavėjui privalomą fiksuotą antkainį.

- 79 Atsižvelgiant į kompetencijų tarp nacionalinio teismo ir Teisingumo Teismo paskirstymą bendradarbiaujant pagal EB 234 straipsnį, tik prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, kuris tiesiogiai žino visas jame nagrinėjamos bylos aplinkybes, turi įvertinti mažmeninės kainos nustatymo tvarką pagrindinėje byloje. Atsižvelgdamas į visų sutarties sąlygų ekonominį ir teisinį kontekstą bei į pagrindinės bylos šalių veiksmus, jis turi nustatyti, ar tiekėjo rekomenduojama mažmeninė pardavimo kaina iš tikrųjų nėra fiksuota arba mažiausia pardavimo kaina (šiuo klausimu žr. minėto sprendimo *CEPSA* 67 ir 70 punktus).
- 80 Be to, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi išnagrinėti, ar perpardavėjas turi realią galimybę sumažinti šią rekomenduojamą pardavimo kainą. Jis, be kita ko, turi patikrinti, ar ši mažmeninė pardavimo kaina iš tikrųjų nėra nustatoma netiesioginėmis ar užslėptomis priemonėmis, pavyzdžiui, nustatant perpardavėjo antkainį arba maksimalų nuolaidų, kurias jis gali taikyti nuo rekomenduojamos pardavimo kainos, dydį, grasinimais, bauginimais, įspėjimais, sankcijomis ar skatinamosiomis priemonėmis (šiuo klausimu žr. minėto sprendimo *CEPSA* 71 punktą).
- 81 Tuo atveju, jei prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas padarytų išvadą, kad *Pedro IV* iš tikrųjų privalėjo laikytis *Total* fiksuotos arba minimalios pardavimo kainos, bendroji išimtis kuro išimtinio tiekimo susitarimui negalėtų būti taikoma tiek pagal Reglamentą Nr. 1984/83, tiek pagal Reglamentą Nr. 2790/1999.
- 82 Vis dėlto, kaip nurodyta šio sprendimo 68 punkte, nors mažmeninės pardavimo kainos nustatymas – tai konkurencijos apribojimas, tiesiogiai numatytas EB 81 straipsnio 1 dalies a punkte, šioje nuostatoje numatytas draudimas šiam susitarimui taikomas, tik

jei tenkinamos visos kitos jos taikymo sąlygos, t. y. kad šio susitarimo tikslas ar poveikis būtų didelis konkurencijos ribojimas bendrojoje rinkoje ir kad jis galėtų paveikti valstybių narių tarpusavio prekybą (šiuo klausimu žr. minėto sprendimo *Cabour* 48 punktą ir minėto sprendimo *CEPSA* 42 punktą).

83 Kalbant būtent apie išimtinio pirkimo susitarimus, svarbu priminti, kad nors susitarimų tikslas nėra apriboti konkurenciją EB 81 straipsnio prasme, vis dėlto reikia patikrinti, ar jais nesiekama ją trukdyti, riboti arba iškraipyti. Vertinant išimtinio pirkimo sutarties poveikį konkurencijai reikia atsižvelgti į ekonominį ir teisinį kontekstą, kuriame ji veikia ir kur ji kartu su kitomis sutartimis gali daryti bendrą įtaką konkurencijai. Paskui reikia analizuoti šios sutarties kartu su kitomis to paties tipo sutartimis daromą poveikį nacionalinių ar iš kitų valstybių narių kilusių konkurentų galimybei pradėti veiklą nagrinėjamoje rinkoje arba padidinti savo rinkos dalį (žr. 1991 m. vasario 28 d. Sprendimo *Delimitis*, C-234/89, Rink. p. I-935, 13–15 punktus, 2000 m. gruodžio 7 d. Sprendimo *Neste*, C-214/99, Rink. p. I-11121, 25 punktą) ir minėto sprendimo *CEPSA* 43 punktą).

84 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į trečiąjį ir ketvirtąjį klausimus reikia atsakyti, kad sutarties sąlygoms dėl mažmeninės pardavimo kainos, kaip antai nagrinėjamos pagrindinėje byloje, gali būti taikoma bendroji išimtis pagal Reglamentus Nr. 1984/83 bei 2790/1999, jei tiekėjas nustato tik maksimalią arba rekomenduojamą pardavimo kainą ir jei dėl to perpardavėjas turi realią galimybę nustatyti mažmeninę pardavimo kainą. Tačiau bendrosios išimtys tokioms sąlygoms negali būti taikomos, jei jos leidžia tiekėjui tiesiogiai arba netiesioginėmis ar užslėptomis priemonėmis fiksuoti mažmeninę pardavimo kainą arba nustatyti minimalią pardavimo kainą. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, atsižvelgdamas į visų sutarties sąlygų ekonominį ir teisinį kontekstą bei į pagrindinės bylos šalių veiksmus, turi nustatyti, ar perpardavėjui nustatyti tokie įpareigojimai.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

85 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (trečioji kolegija) nusprendžia:

1. Taikant 1983 m. birželio 22 d. Komisijos reglamento (EEB) Nr. 1984/83 dėl Sutarties (81) straipsnio 3 dalies taikymo tam tikroms išimtinio pirkimo susitarimų rūšims, kuris iš dalies pakeistas 1997 m. liepos 30 d. Komisijos reglamentu (EB) Nr. 1582/97, 12 straipsnio 2 dalyje numatytą leidžiančią nukrypti nuostatą nereikalaujama, kad tiekėjas būtų žemės, kurioje jis pasistatė perpardavėjui išnuomotą degalinę, savininkas.
2. Taikant 1999 m. gruodžio 22 d. Komisijos reglamento (EB) Nr. 2790/1999 dėl Sutarties 81 straipsnio 3 dalies taikymo vertikaliųjų susitarimų ir suderintų veiksmų grupėms 5 straipsnio a punkte numatytą leidžiančią nukrypti nuostatą, reikalaujama, kad tiekėjas būtų perpardavėjui išnuomotos degalinės ir žemės sklypo, kuriame ji yra pastatyta, savininkas arba, jei jis nėra savininkas, kad šias patalpas ir žemės sklypą jis išsinuotų iš trečiųjų, su pirkėju nesusijusių šalių.
3. Sutarties sąlygoms dėl mažmeninės pardavimo kainos nustatymo, kaip antai nagrinėjamos pagrindinėje byloje, gali būti taikoma bendroji išimtis pagal Reglamentą Nr. 1984/83, kuris iš dalies pakeistas 1997 m. liepos 30 d. Komisijos reglamentu (EB) Nr. 1582/97, bei Reglamentą Nr. 2790/1999, jei

tiekėjas nustato tik maksimalią arba rekomenduojamą pardavimo kainą ir jei dėl to perpardavėjas turi realią galimybę nustatyti mažmeninę pardavimo kainą. Tačiau bendrosios išimtys tokioms sąlygoms negali būti taikomos, jei jos leidžia tiekėjui tiesiogiai arba netiesioginėmis ar užslėptomis priemonėmis fiksuoti mažmeninę pardavimo kainą arba nustatyti minimalią pardavimo kainą. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, atsižvelgdamas į visų sutarties sąlygų ekonominių ir teisinių kontekstą bei į pagrindinės bylos šalių veiksmus, turi nustatyti, ar perpardavėjui nustatyti tokie įpareigojimai.

Parašai.